

Den ellefte Forsamling af tydske Landmænd i Kiel i September 1847.

Efter Præsidiets Ønske har jeg bivaanet Forsamlingen af tydske Land- og Forstmænd i Kiel, og jeg har den Ære herved at tilstille det høie Selskab min Beretning derover.

Forhandlingerne aabnedes Mandagen den 6te September og sluttedes Lørdagen den 11te; da Torsdagen anvendtes til Excursioner og paa den første Dag: Mandagen, kun afholdtes et almindeligt Møde og Præsidenterne valgtes, indskrænkede Sectionsmøderne sig til 4 Dage.

Sectionerne vare de sædvanlige: for Agerdyrking, Dvægavl, Forstvæsen, Fabrikdrift forbunden med Landbruget, Havedyrking og Frugtavl og Naturvidenskaberne.

Da flere af Sectionsmøderne vare paa samme Tid, kunde enhver af de Tilstedeværende kun besøge en vis Deel af disse; jeg valgte Sectionerne for Dvægavl, Agerdyrking og Naturvidenskaberne; desuden var jeg altid nærværende i de almindelige Møder, som daglig holdtes mellem Kl. 11 og 1; det er altsaa til Forhandlingerne i disse Møder at min Beretning indskrænker sig.

Medlemmernes Antal var nær 2500; det er den største Forsamling af Land- og Forstmænd der endnu har været holdt; ved den sidste i Grätz var, saavidt jeg veed, omtrent 1500, og i Breslau for 2 Aar siden

kun 700 Deeltagere. Af den hidtil udfomne Fortegnelse sees ikke Forholdet mellem Ind- og Udlændinge; dog skulde jeg være tilbøielig til at troe at den større Halvdeel var Bosiddende fra Hertugdømmerne, da en stor Deel af Kiøls Indvaanere havde ladet sig indskrive som Medlemmer; ogsaa var Bondestanden fra Omegnen meget stærk repræsenteret. Der var endeel Danske, Antallet er jeg imidlertid ikke istand til at angive; der var forholdsvis flere danske Forstmænd end Landmænd.

Jeg skal nu tillade mig at meddele en Oversigt over Forhandlingerne i de forskjellige Sectioner, men maa forudstikke den Bemærkning, at man ikke maa vente for rige Resultater; thi her som overalt ved den Slags Forsamlinger havde Faa eller Ingen forberedet sig paa de forelagde Spørgsmaal, hvorved Discussionerne bleve temmelig overfladiske, da de, der deeltog deri, kun meddeelte Localerfaringer eller ofte kun blotte Raisonnements, og sjelden lykkedes det Præsidium af Forhandlingerne at udbringe et Resultat, der kunde siges at have almindelig Betydning.

Section for Agerdyrkning og Engvæsen.

Det første Spørgsmaal, der blev behandlet var:

Er gjentagen Mergling at anbefale?
og paa hvilken Maade?

Herved blev paa den ene Side bemærket, at naar 30—40 Aar vare hengaaede efter den første Mergling, og navnlig naar Syren (*Rumex acetocella*) begyndte at vise sig, da var det Tid at mergle 2den Gang, ja Kammerherre Neergaard fra Develgønne fremsatte

endog Exempler paa, at der var 5 Gange merglet med god Følge, navnlig dog, naar man kunde bringe Leermergel paa Sand eller omvendt, og ved at mergle Tørvejord; overhovedet betragtede han det som en stor Fordeel, naar man ved den anden Mergling kunde benytte en anden Slags Mergel end ved den første, og han anførte Exempler fra det nordlige Slesvig, hvor alle gamle Mergelgrave vare paa Høiderne, de yngre derimod dybtliggende, da det havde viist sig at Blaa-mergel efter Guulmergel virkede godt.

Paa den anden Side blev imidlertid anført mange Exempler paa, at den gjentagne Mergling havde været uden Virkning, og hvor den havde virket tilfrev man det deels, at der første Gang var merglet meget tyndt, hvorpaa navnlig Exempler anførtes fra Forpommern, deels at man for Tiden pløiede dybere, hvorved der kom Jordlag frem, som ikke tidligere havde erholdt Mergel.

„Bauer und Anspanner“ Cresse fra Altenburg bemærkede, at i hans Egn var der begyndt at merges for 200 Aar siden, men at man for Tiden var meget lidt tilfreds med Jorderne, som vare merglede for 50 Aar siden; tidligere havde de vel givet et betydeligt Udbytte, men for Tiden er hverken Klover eller Kornet saa godt, som paa de umerglede Jorder, thi Jorden er for poreus, Alt kommer hurtig nok op, men lider let baade af Hede og Kulde.

Endelig fremførtes der Exempler, hvor Merglingen havde haft en ligefrem skadelig Indflydelse, navnlig ved Hørdyrkning, som meget almindelig synes at have været

Tilfældet, og med Kartofler, som efter Merglingen viste sig syge, dette var vel mere undtagelsesviis, men dog ikke sjældent.

I det Resumé Præsidenten gav over Forhandlingerne, søgte han forgjæves at finde den ledende Traad i denne Labyrinth af Modsigelser. Sagen er imidlertid maaskee ikke saa vanskelig at finde ud af. Mergelen virker nemlig kemist og mechanist og i første Egenstabs:

- 1) Ved at tilføre Planterne den i Jordbunden manglende Kalk, maaskee ogsaa ved at tilføre Planterne nogen Kulsyre.
- 2) Ved at neutralisere de frie organiske Syrer, og det er navnlig herved at Mergelen paa Hedejord viser sig saa fordeelagtig.

Mechanist virker Mergelen:

- 1) Som en reen Jordblanding ved at gjøre Jordstøpen mere bindende eller omvendt.
- 2) Ved at meddele Jorden en vis Porøsitet, en Egenstabs, som endnu ikke er tilstrækkelig paaagtet; imidlertid er mig kemiske Forsøg bekendte, hvorefter det er beviist, at kulsuur Kalk i denne Henseende udøver en mærkelig Indflydelse paa Jordbunden, mere end nogen anden kulsuur Forbindelse, selv de kulsure Alkalier.

Tage vi disse Forhold i Betragtning, bliver det maaskee ikke saa vanskeligt at forklare alle disse tilsyneladende Modsigelser; det er for det første klart, at gjenstanden Mergling ikke kan være nødvendig for at bringe Kalk til Jordbunden, da der vil medgaae Aarhundreder inden Planterne ville have optaget den Kalk, som en

dygtig Mergling bringer i Jorden, ligesom ikke heller Udvaskningen saasnart bringer den bort fra Overfladen; den eneste Maade, hvorved gjentagen Mergling chemisk kan indvirke fordeelig er, ved at bringe andre frugtbargjørende uorganiske Stoffer til f. Ex. Glimmer eller lignende, derfor er det ogsaa at man ved gjentagen Mergling foretrækker en fra den første forskjellig Mergel, da man herved bringer nye Stoffer til Jordbunden, som denne maaftue mangler.

Gjentagen Mergling virker derfor fortrinnsviis kun som Jordblanding, derfor raadede ogsaa Hr. Trummer fra Projensdorf og Gammelgaard (paa Holland), at naar man ved gjentagen Mergling ikke kunde bringe Sandmergel paa Leerjord, da maatte man heller bringe Strandsand derpaa, det vilde virke bedre.

Endnu staaer tilbage at forklare den Indflydelse af Mergelen, som man har bemærket i Altenburg; jeg troer ikke heller det er saa vanskeligt; hos os og i Nordtydskland bemærke vi ikke saa meget den Egenstabs af Mergelen, at meddele Jorden Porositet, da Dvæget der overalt gaaer paa Græs, hvorved Jorden sammentrædes og erholder den tilbørlige Fasthed igjen; det er imidlertid ikke Tilfældet i Syd- og Mellemtydskland, hvor Staldfodring er almindelig og Jorden ikke helliger mere end eet Aar med Kløver, saaledes at den er i bestandig Dyrkning; der vil naturligviis en saadan Egenstabs blive langt mere fremtrædende. —

Det næste Spørgsmaal, der angif Grundene hvorfor man i Holsteen tog tre til fire Halmfrugter efter hverandre og ikke afperlede med Bladfrugter, blev egent-

lig ikke taget under Discussion, kun Kammerherre Neergaard fra Develgønne holdt et kort Foredrag, hvori han beskrev Overgangen fra den gamle holsteenske Drift til Indførelsen af Kapsdyrkning; denne ophører imidlertid mere og mere, og han gjorde opmærksom paa, at for Tiden egentlig ikke kunde tales om et vist Sædfliste i Holsteen, da Alt befandt sig i en Overgangstilstand.

Man gif derfor over til det 5te Spørgsmaal, som blev temmelig vidtløftig discuteret og hørte til de bedst behandlede i Sectionen; det lyder saaledes:

Har Bنداfleningen af sure (nass-falter) Marker ved Hjælp af underjordiske Afledningskanaler (Drains) ialmindelighed viist sig at være tilstrækkelig? og hvilken Methode viser sig saavel hvad Bekostningen angaaer, som i Henseende til Bنداfleningen at være den hensigtsmæssigste?

. Baron v. Gram fra Holsteen anbefalede meget ivrigt de brændte Leerrør (Englændernes „pipes“), som han i større Udstrækning anvendte paa sine Marker, baade for at aflede Rildevældene og Grundvandet. Han fabrikerede dem paa en fra England kommen Maskine, og kunde sælge 1000 Stk. à 12 Tommer engelsk Længde og 1" Diameter for 10 Mk. Courant; den engelske Fod er lidt kortere end den danske (100 engelske = 97 danske Fod); man vil saaledes have 970 Fod dansk for 5 Rbdlr. 2 Mk.; de af 1½" Diameter koste 6 Rbdlr. 2 Mk. 8 Sk. og af 3" Diameter

14 Rbdlr. 2 Mk. 8 Sf. Baron Gram nedlægger Rørene 3' dybt, men da Agrene have en Runding, ville Rørene naar denne falder bort ligge $3\frac{1}{2}$ —4' dyb. Han regner, at Nedlægningen af $1\frac{1}{2}$ ' Rør koster for hver Ruthe eller 16 holsteenske Fod alle Udgifter iberegne 5 $\frac{1}{2}$ Schilling Courant, hvilket vilde udgjøre for 14 $\frac{1}{2}$ dansk Fod omtrent 17 $\frac{1}{2}$ Rbdlr. eller 7 $\frac{1}{4}$ Rbdlr. pr. dansk Favn. Antog man saaledes, for at tage et Exempel, Rørenes Afstand at være 5 Favne, vilde en dansk Tønde Land koste omtrent 27 Rbdlr., en Preis, der dog egentlig ikke kan kaldes betydelig, naar man sammenligner alle de Fordele, underjordiske Afledningsrender frembyde fremfor de aabne Brakgrøfter.

Spørgsmaalet bliver altsaa kun: kunne hine underjordiske Afledningscanaler, eller for at betjene os af et fortere Udtryk, hine Underdrains, gjøre vore aabne Brakgrøfter overflødige? Englænderne have som bekiendt besvaret dette Spørgsmaal bekræftende, og i Gjærningen viist den øvrige Verden de Fordele Underdrains frembyder; men Spørgsmaalet bliver derfor ikke afgjørende besvaret for vore Forhold, da de climatiske Betingelser ere meget forskjellige, og der blev ogsaa fra flere Sider gjort opmærksom derpaa, navnlig af Capitain Buchwald paa Anneberggaard og Prindsen af Augustenborg paa Noer, som havde gjort Forsøg med bedækkede Grøfter, just ikke af brændte Leer-rør, men af Steen og Grenesachiner; hvad man nemlig klager over er, at Vandet om Foraaret, naar Jorden efter Frosten begynder at optøe, ikke kan komme ind i Underdrainene, men bliver staaende

paa Overfladen uden, som nu, at finde Afløb i de aabne Grøfter, og derved fordærver Vintersæden. Baron Gram, som først havde indført Underdrains for et Aarstid siden, havde selv endnu ingen Erfaringer kunnet gjøre i den Retning. Forresten blev fra andre Sider ganske rigtigt anført, at Fordelen ved Underdrains var ikke alene at aflede Vandet, men ogsaa at nytte alt Regnvandet, der falder, saa godt som muligt, i det saa at sige ikke en Draabe gaaer til Spilde, men alt filtreres igjennem den poreuse Jordbund, afgiver der sine nærende Bestanddele og først da løber bort gjennem de underjordiske Canaler. Jorden sikkres derved ogsaa mere for at udtørres, da det betydelige imellem Overfladen og de underjordiske Canaler liggende Jordlag har optaget Fugtighed nok for selv under lang Tørke at forsyne Planterne.

Endelig indvirke Underdrains ogsaa forbedrende paa Jordbunden, og navnlig paa den mere bindende Leerjord, saaledes at man for Tiden er istand til at dyrke Turnips i England paa mange Steder hvor man tidligere ikke var istand dertil.

Overhovedet har Underdrainingen saa mange Fordele, at vi hos os ret alvorlig maae være betænkte paa at forsøge den i større Maalestok og beslitte os paa at overvinde de Vanskeligheder, som Climaten maatte sætte i Veien.

Slutteligen maa jeg dog bemærke, at de Indvendinger, der fra climatiske Forhold gjøres mod Underdraininger, kun gjælde Afledningen af Grundvandet; til at aflede Rildevæld have vi hos os allerede i lang

Tid med Fordeel benyttet de underjordiske Afledningsgrøfter, men da sædvanlig dannede af Smaasteen og ikke af brændte Leerrør.

Det 6te Spørgsmaal:

Naar skal Gjødningen føres paa Marken?

blev ikke saa omfattende discuteret som det kunde have været ønskeligt; ialmindelighed var dog den Mening fremherskende, at Gjødningen burde bringes ud saa tidligt som muligt, da den tabte i Vægt ved at ligge i Gjødningbunken, og den i denne frembragte Gjæring helst maatte foregaae i Jordbunden selv, da de derved udviklede luftformige Stoffer kom denne til Gavn; Baron Riese fra Østerrig anbefalede, at man, hvor ikke Gjødningen snart kunde bringes ned, burde bringe den paa Marken i smaa Hobe og bedække den med Jord, der da optog de luftformige Stoffer; dog erkjendte man at Jordbundens Bestaaffenhed i de fleste Tilfælde gjorde Udslaget, og at navnlig den lettere Jordbund fordrede Gjødning, der var i en høiere Grad af Gjæring end den tunge kolde Jordbund.

Derefter blev angivet forskjellige Maader til at bevare Kartofler paa, navnlig een af Capitain Fachtmann i Schlesien, som bestod i at skære Kartoflerne i Skiver og lade dem henstaae nogle Timer i Vand til omtrent 18° R. i Kar med dobbelt Bund; Frugt vandet blev derved trukken ud, hvorefter de tørredes, som skete meget let enten i Luften, og det selv ved 6° Kulde, eller paa andre Maader; de tørrede Skiver kunne opbevares fuldkomment vel og senere lade sig male, Melet er

brugt til Brød. Andre anbefalede at dæmpe Kartoflerne let og derefter lade dem fryse, hvorefter de ogsaa tørredes let; eller blot dæmpes og bringes i tættilslukkede Gruber, hvorved de med Fordeel kunne anvendes om Sommeren til Dvægfoder; endelig anbefalede det ogsaa blot at udbrede Kartoflerne i et tyndt Lag i Luften og lade dem gennemfryse og derpaa tørre i Luften, hvorved de ogsaa holde sig længere Tid.

For at opbevare Bladene af Røen til Vinterfoder, anbefalede det at nedlægge dem om Vinteren i Gruber tæt sammenpresede med noget Salt, og derpaa tildække Gruben lufttæt med et Straaalag og Jord.

Med Hensyn til det 7de Spørgsmaal:

Kunne interessante Bidrag meddeles om nye Kornarter eller Foderværter? dreiede Discussionen sig meest om Whittingthons Hveden; der anførtes imidlertid intet Andet end hvad de danske Landmænd allerede vide, nemlig, at denne Hvedeart giver et stort Udbytte naar den lykkes, men er meget udsat for at lide om Vinteren ved Frosten.

Angaaende det 8de Spørgsmaal:

Ere de for Hertugdømmerne eiendommelige levende Indfredninger (Kniden) af de enkelte Marker at betragte som nyttige eller skadelige for Agerdyrkningen, navnlig naar to Hækker, saaledes som ved Beie, Løbe ved Siden af hinanden? blev egentlig ikke heller fremført Noget, som kan gjøre Krav paa at kaldes Nytt, men ifkun de gamle bekjendte Grunde for og imod Hækkerne; paa lav, fugtig Jord-

bund ansaaes Skadeligheden at overgaae Nyttien, paa høitliggende og tør det omvendte at være Tilfældet. Med Hensyn til Anlæg af nye Hæffer paa Sandjorder, anbefalede det at bringe Leer hen paa Stedet, hvor Hæffen skal plantes, omtrent eet Læs paa hver Ruthe eller $14\frac{1}{2}$ dansk Fod.

Hermed sluttedes Forhandlingerne i Sectionen for Agerdyrkningen og Engvæsenet, da det 9de Spørgsmaal om hvorvidt Lovgivningen i de forskjellige Lande havde bidraget til at fremme Engvæsendingsvæsenet, og hvilke Hindringer der staae i Veien for at bringe dette til Fuldkommenhed, kun berørtes saa løst, at det ikke kan siges at være kommet under Forhandling.

Section for Dvægavlen.

Det første Spørgsmaal, som her behandlede var:

Kunne vi efter de hidtil gjorte Erfaringer antage at en Dvægrace vedligeholder sin Eiendommelighed ved forandret Klima og Føde? og hvorlænge? Har Ayrshireqvæget som Malkeqvæg svaret til de gjorte Forventninger?

foranledigede en vidtløftig og interessant Discussion, der optog hele det første Møde.

Angaaende den første Deel af Spørgsmaalet, hvorvidt Hornqvæget under forandrede Forhold vedligeholder Eiendommelighederne, blev der talt meget frem og tilbage uden at man dog egentlig kom til Resultat; ialmindelighed syntes det at fremgaae af de meddeelte Erfaringer, at det oprindelige paa fremmed

Sted henbragte Dvæg gif tilbage, men at derimod Afkommet, naar det forresten behandlede godt, gienerholdt Racens gode Egenstaber; dette syntes navnlig at gjælde om de Racer fra Hertugdømmerne, der kom under Dm-tale, nemlig det Breitenburger, Angler og Tønderste Dvæg, saavelsom Ayrshirerne; Sweizer- og Tyroler-koerne, der ere bragte til Polen, vare derimod aldeles degenererede.

Mere enig var man derimod om Spørgsmaalets sidste Deel, nemlig angaaende Ayrshirernes Brugbarhed som Malkeqvæg; fra alle Sider hørtes Lovtaler derover; fra Mecklenborg bemærkedes, at næsten ved alle Prøvemalkningerne, der vare anstillede, tog Ayrshireqvæget Præmierne; ogsaa roste man dem til Krydsning, idet Ayrshiretyrene forplantede Mælkerigdommen paa deres Afkom; tillige holde de sig let i godt Huldselv ved ringere Næring, og man maa endog være forsigtig med ikke at fodre dem for godt, hvorved de blive fede og tabe Mælken. Endelig gav Oberammann Skel fra Markbrandenburg Beretning om nogle af ham anstillede sammenlignende Forsøg over forskjellige Dvæggracers Brugbarhed som Malkeqvæg. Resultatet heraf er at:

Ayrshireqvæget udbragte et Centner Hø til	19 silbgr.
Sweizer	12 —
Oldenborger	12 —
og Bogtlænder	7½ —

Ayrshireqvæget udmærker sig ogsaa ved Mælkens Fedme, thi af 10 Dwart (12 Potter) Mælk give Ayrshirernes

1 \mathcal{R} 4te Løb, medens de andre Racer kun give 24 Løb Smør.

Forsøgene ere gennemførte i 4 Aar med 8 Stfr. Nyrshire, 6 Stfr. Sweiger, 6 Stfr. Bogtlænder og 10 Stfr. Oldenborger Køer.

Man gik derpaa over til Behandlingen af det 3die Spørgsmaal:

Ud over det nordlige Clima en skadelig Indflydelse paa Ulden? Hvad har Erfaringen lært i denne Henseende?

Behandlingen af dette Spørgsmaal var temmelig kort; flere Exempler anførtes paa at simuldede flejske Faar vare udartede, naar de bragtes til nordlige Climater; dog indrømmedes ialmindelighed, at man ved rigtig Fodring og Pasning var istand til at fjerne Climatets Indflydelse, idetmindste indtil en vis Grad.

Det 4de Spørgsmaal:

Skulde det paa lavliggende Steder, paa Enge og i Marsk opdrættede Hornqvæg egne sig mere til Malkeqvæg og det paa Høiderne (eller i Holsteen paa Geesten) opdrættede mere til Fedeqvæg?

blev hvad Holsteen angaaer besvaret benægtende, idet begge mellem hverandre bruges til Malke- og Fedeqvæg efter Localiteterne; det blev bemærket at Marskkoerne give mere Mælk end Geestkoerne, men Mælken fra disse sidste er federe.

Med Hensyn til det 5te Spørgsmaal:

Kunne paa større Avlsgaard med For-
Ny Række. 10 B. 1 S.

deel holdes Faar uden at gjøre Meierivæsenet Skade, og i hvilket Forhold?

da besvarede Kammerherre Neergaard fra Develgønne det saaledes, at paa de Steder, hvor til Sommergræsningen for en Koe kun behøves een Tønde Land, der holdes Faar ikke med Fordeel; behøves der $1\frac{1}{2}$ Tønder staaer det lige, og hvis 2 Tønder Land behøves bør Faaret indtage den første Plads; overalt kan man imidlertid ved Siden af 100 Køer holde 100 Faar, kun bliver Skæferen for dyr, naar Antallet ikke naaer idetmindste 300 Stykker. De mindre Landbrugere i Holsteen holde Faar for at anvende Ulden til Huusbehov.

Denne Anskuelse syntes i det Hele at vinde Bifald; baade i Mecklenborg og Hannover fandt man det fordeeltigt at have Hornqvæg og Faar ved Siden af hverandre; der opstod senere Discussion om Faaregjødningsens Værdi, som man ikke vilde tilstaae samme vedholdende Virkning som Hornqvægets; men hertil bemærkedes med Rette, at man da enten kunde blande Gjødningen fra de forskjellige Dyr sammen, eller hvis man maatte gjøde med Faaregjødning alene, da gjøde mindre men saa meget hyppigere; overhovedet bemærkedes, at Forsøg havde viist at 100 \mathcal{R} tørret Dvæggjødning og 100 \mathcal{R} tørret Faaregjødning havde samme Virkning.

Det 6te Spørgsmaal var:

Hvilke Midler have efter andre Landes Erfaring viist sig at være de bedste for at fremme Hesteavlens?

Her var man almindelig af den Mening, at Regje-

ringerne vel burde understøtte Hesteavlens directe saalænge denne stod paa et lavere Standpunkt og ingen Kundskab derom almindelig er udbredt, dog antages i intet Tilfælde Tvangsforholdsregler at være paa deres Plads; saasnart imidlertid Hesteavlens havde naaet et vist Standpunkt maatte Regjeringen ikke blande sig deri, men overlade Alt til den frieste Concurrence, og man syntes saaledes, navnlig hvad Mecklenborg angaaer, at vente sig de bedste Følger af Ophævelsen af det derværende Stutteri; ogsaa vistes det hvorliden Nytte Preussen har af sine Landstutterier, og hvorledes det er almindeligt, at man foretrækker de Privates Hingster selv hvor Landbestyrelserne staae i Nærheden, skjøndt man for de første maa betale langt høiere Springpenge.

Til Discussionen over dette Spørgsmaal knyttedes det 2det.

Hvilken Hesterace egner sig bedst for Landbruget?

som tidligere var forbigaaet; men man kom, som det ligger i Sagens Natur, ikke til noget bestemt Resultat, idet de Fordringer, man ved Landbruget gjør til Hesten i de forskjellige Lande, ere saa høist forskjellige; den jydsk Hest syntes i Nordtydskland at være almindelig agtet som Agerdyrkningshest; men tillige kom Talen paa andre Racer og navnlig Glydesdaler og den flamske Hest; selv Guldblod fandt sine Forsvarere som Plovhest.

Angaaende det 7de Spørgsmaal:

Lader Dvæggedning sig hensigtsmæssig forbinde med Meierivæsen, selv der,

hvor Landbruget ikke understøttes af Brænderier eller lignende?

var man idetmindste med Hensyn til Godserne i Holsteen af den Mening, at det ikke lader sig udføre under de nuværende Agerdyrkningsforhold, især da der for Tiden ikke høves en Dvægrace, der paa engang er tjenlig som Fede- og Malseqvæg. Sagen blev imidlertid, som det forekom mig, behandlet noget eensidigt, thi stiger kun Fedeqvæget i Pris, navnlig ved at Udførselen til England bliver af nogen større Betydning, da vil man uden tvivl snart følge samme Methode, som finder Sted paa mange Steder i England f. Ex. Gloucestershire nemlig kun at beholde Køerne nogle Aar i Meieriet, og derpaa i en endnu nogenlunde ung Alder fede dem, navnlig om Vinteren med Rødfrugter; hvad Dvægracen angaaer, da vil man maaskee komme til det Resultat, at gode jydskke Køer til dette Brug ikke lade meget tilbage at ønske.

Der blev endnu gjort endeel Bemærkninger ved dette Spørgsmaal, men det angik for en stor Deel blot Fedningen af Qvæg i Almindelighed og den Vægt de forskjellige Racer i en vis Alder kunne bringes til, lutter Gjenstande, som, hvilken Interesse de end forresten kunne have, dog ikke specielt angaae dette Spørgsmaal.

Det sidste Spørgsmaal, der i denne Section kom under Behandling, var:

*) Under hvilke Omstændigheder frem-

*) Spørgsmaalet var i Programmet noget tvetydigt opstillet; saaledes som det her er fremsat blev det imidlertid opfattet af Præsibiet og forelagt til Discussion.

bringer samme Qvantitet Foder given til Hornqvæg den største Birkning, enten naar dette gives til et større Antal Dyr af en vis Vægt eller til et mindre Antal af samme Vægt? a) ved Malkeqvæg b) ved Fedeqvæg?

Dette er et høist interessant Spørgsmaal, men det blev af Mangel paa directe sammenlignende Forsøg egentlig ubesvaret, idet Alt hvad herom forebragtes kun vare blotte Raisonnements.

Nogle foretrak smaat Qvæg, Andre større, men Beviserne for Rigtigheden af begges Anskuelser manglede; Discussionen var derfor ikke synderlig belærende.

Til dette Spørgsmaal knyttede Director Pabst fra Hohenheim et Foredrag angaaende Fedningen af 8 Træfstude; de havde i Høværdi daglig erholdt 4 Procent af deres levende Vægt, hvilket i Gjennemsnit var 63 \mathcal{R} til hver, hvorved de daglig tiltoge $2\frac{3}{4}$ \mathcal{R} eller for hver 100 \mathcal{R} Høværdi var Tilvæksten $4\frac{2}{5}$ \mathcal{R} ; de 4 Stude folgtes allerede efter 2 Maaneders Forløb, de andre 4 først efter 4 Maaneders Forløb; Fordelen ved Fedningen var temmelig betydelig, idet 100 \mathcal{R} Høværdi var udbragt til 20 flbgr. medens ved Malkeqvæget paa samme Tid 100 \mathcal{R} Høværdi kun udbragtes til $15\frac{1}{2}$ flbgr.

Endnu et andet Foredrag knyttedes hertil, nemlig af Professor Himly, som viste at Arsenikforbrugen i Hertugdømmerne var særdeles betydelig; i de sidste 10 Aar var forbrugt 49000 \mathcal{R} Arsenik og deraf i Marstegnene af Slesvig alene 25000 \mathcal{R} , og Consumptionen

er i bestandig Tiltagende; det anvendes til at fordrive Luus af Dvæget.

Det bemærkedes imidlertid fra flere Sider, at det bedste Middel til at holde Dvæget frit for Luus, var at fodre det godt; men selv om ogsaa Dvæget var plaget dermed, var ikke Arsenik nødvendig, i det mange andre forskjellige Midler, navnlig slimige Ting, som Linolie, Tran o. fl., der virkede qvælende paa Insekterne, ligesaa godt lade sig anvende; og vilde man endelig anvende giftige Midler, kunde man bruge svagere organiske Gifter, som Alfog af Tobaksblade etc. Brugen af Arsenik maatte i de fleste Tilfælde aldeles fraraades.

Det sidste interessante Spørgsmaal:

Hvilken Ernæringsmaade egner sig bedst for Malkeqvæg: Staldfodring eller Græsning? og i sidste Tilfælde tøjret eller fritgaaende?

fom af Mangel paa Tid ikke under Behandling.

Section for Naturvidenskaberne.

Det første Møde her bivaanedes jeg ikke, da det var ansat samtidigt med de foregaaende Sectioner; Tiden blev imidlertid forandret, saaledes at jeg kunde overvære de senere Møder; der forekom imidlertid kun lidet, som havde Interesse for det egentlige Landvæsen, og det er vanskeligt i et kort Resumee at meddele noget om Resultaterne.

Ved det første Møde, jeg overværede, blev det 3die Spørgsmaal discuteret, nemlig:

Hvilken Forskjel er der imellem Næringskraften af Løvtræernes Blade og Bladene af Græsarter og Bælgfrugter?

Det er nemlig bekendt, at paa mange Steder, navnlig i Schlesien, samles og tørres Løvet af forskellige Træer, som Eg, Poppel og Alf, hvoraf da Faarene om Vinteren daglig erholde en lille Givt, og at man betragter dette Foder som meget velgjørende for Faarenes Sundhed; af Mangel paa sammenlignende Forsøg kunde det imidlertid ikke afgjøres, hvilken Værdi der kunde tillægges Løvet som Foder, naar det brugtes alene eller i større Quantiteter; der anførtes imidlertid dog Exempler fra enkelte Dale i Tyrol, hvor Løvet alene var benyttet til at opføde Ungkvæg med, og tillagdes en høi Værdi.

Det Ade Spørgsmaal var:

Er den fra det kemiske Standpunkt givne Forklaring over Gipsens Virksomhed som Gjødningsmiddel overensstemmende med Erfaringen?

Herved blev fra Chemiernes Side bemærket, at Chemien egentlig endnu ikke har opstillet nogen Theori over Gipsens Virksomhed, der har været fyldestgørende; de to Hovedstandpunkter, hvorfra man er gaaet ud ved at forklare Gipsens saavel som Svovlsyrens Indflydelse paa Vegetationen er, at den virker enten blot som Syre, eller paa Grund af sin Svovlgehalt, men ingen af disse Meninger er bleven beviist; tværtimod forekommer der med Hensyn til Gipsens Virksomhed saamange uforklarlige Tilfælde, at man paa Videnska-

bens nuværende Standpunkt maa erklære Gipsens Indflydelse paa Vegetationen usforklaret.

Det 5te og sidste Spørgsmaal var dette:

Naar Analyserne af Hø og Halm vise, at der i disse indeholdes en langt større Mængde nærende Dele, end de ved det sædvanlige Brug som Foder synes at besidde, saa spørges, paa hvilken Maade ville de i Hø og Halm indeholdte Næringsdele kunne gjøres mere assimilerbare?

Fra flere Sider gjortes her opmærksom paa, at Forskjellen mellem den virkelige Foderværdi og den, der sædvanlig udbragtes, vel ikke var saa særdeles betydelig, men at forresten indtil en vis Grad Næringsværdien forhøiedes ved alle Midler, hvorved Fordøielsen lettedes, f. Ex. ved at skære Hø og Halm til Haffelse; ogsaa anførtes det, at ved at dæmpe Straaet, tiltager Næringsværdien med 25 pCt. —

Hvad der forekom i de almindelige Møder, har en mindre directe Betydning for Landvæsenet og er desuden gennem Aviserne saa temmelig almindelig bekjendt.

Af de Udstillinger, som i Anledning af Forsamlingen vare foranstaltede, vare Samlingerne af Frosorter og Uldprøver meget riigholdige; interessant var ogsaa den geognostiske Samling fra Hertugdømmerne; den var den første i sin Art; mindre tilfredsstillende Samlingen af Agerdyrkningsredskaberne mig; den var forholdsvis temmelig lille, og de bedste Instrumenter vare engelske, der vare mig tidligere bekjendte; af de

tydske havde Weise i Dresden leveret det meste; fra Hertugdømmerne selv var kun lidet. Overhovedet ere Agerdyrkningsredskaber den holsteenske Agerdyrknings svageste Side, og man maa forundres over, at et Land, der dog i andre Henseender frembyder Landmanden saa interessante Ting, lader saa Meget tilbage at ønske i denne; dette gjælder om Tydskland i det hele, hvor den Fremmede kun finder saa Agerdyrkningsredskaber, der indbyde til Efterligning; desto curieuse var det derfor at høre Præsæs i Commissionen for Maskiner og Agerdyrkningsredskaber i sin Beretning fortælle Forsamlingen: at de tydske Agerdyrkningsredskaber nu for Tiden ikke alene kunne sættes ved Siden af de engelske, men endog tildeels ere at foretrække disse.

Dyrskuet fandt Sted den 8de September om Eftermiddagen; der var en betydelig Mængde Dyr samlede, og der uddeeltes Præmier til et Beløb af 900 Rbd. Courant eller 1440 Rbd. Blandt Hestene vare meget smukke Dyr, dog meest Lurusheste, kun saa Arbeidsheste. Køernes Antal var meget betydeligt; der var flere Hundrede samlede; dog vare de ikke udvalgte, og jeg kan ikke nægte at det forekom mig mere liigt et Marked end et Dyrskue; Racerne vare blandede mellem hverandre, thi Adskillelsen i Marsk- og Geestrace var nok blot afhængig af Eiernes Bopæl, idet mindste saaes imellem de første flere, der tydelig nedstammede fra den engelske Korthornede-Race. Sviin og Faar vare i saa ringe Antal tilstede, at de næppe bemærkedes.

Den 9de September var bestemt til Excursioner;

16 Selskaber, hvert bestaaende af omtrent 50 Personer, afgif paa Jernbanen, med Dampskibe og Vogne til forskjellige Dele af Hertugdømmerne; da jeg fra tidligere Reiser kjendte de Egne, der bleve besøgte, og desuden havde en anden Bestemmelse for min Dag, deltog jeg ikke deri, men Alle, der havde været med, vare enige i at rose den særdeles Forekommenhed og Gjæstfrihed, de overalt havde fundet.

Endskjøndt man ved at see tilbage paa det, som Forsamlingen af positive Resultater har givet, ingenlunde kan kalde disse store, saa troer jeg dog ikke heller, at man har haft Grund til at vente synderlig mere. Thi selv affect fra den ringe Udbannelse, som endnu finder Sted hos den meget store Pluralitet af Landmændene, og forhindrer dem fra at anstille Forsøg, som have mere end reen local Betydning, saa frembyder sig ogsaa gjennem de mange agronomiske Tidsskrifter, der udkomme i Tydskland, en saa rig Leilighed til at bringe ethvert Forsøg, enhver Afhandling, ja enhver Notice til offentlig Kundskab, at Forsamlingerne i dette Siemed ikke ere nødvendige. Men derfor have de ikke desto mindre deres store Nytte; man træffer der en Mængde Mænd af samme Fag, og meget hyppig Notabiliteterne for Agerdyrkningen, og den, der har besøgt tidligere Forsamlinger, vil der gjenfinde mange Bekjendte og Venner; Samtalerne dreie sig gjerne om Landvæsenet, og de Discussioner, der føres udenfor Forsamlingerne om Aftenerne og ellers naar man træffer sammen, have vistnok en større Indflydelse paa Landvæsenets Fremme, end selve Forhandlingerne, der i

Trykken blive bekendtgjorte; i hvert Tilfælde bidrage disse Forsamlinger til at forjage en Feil, som Landmanden meest af alle er udsat for, nemlig: Eensidighed, idet han ved at komme sammen med Mænd fra saa forskjellige Egne og hvis Mening han dog maa agte, lærer at indsee, at der kan gives andre Maader at drive sin Jord rigtig paa, end den, der i hans Egn ansees for den bedste.

Et Stjær, hvorfor disse Forsamlinger er udsat, nemlig at Dpholdet bliver til en Samling af Fester og ingen No levnes til alvorlige Forhandlinger, var i Kiel temmelig vel undgaaet, da der, endskiøndt vist Ingen af de tilstedeværende Fremmede har Grund til at beklage sig over Mangel paa Gjæstfrihed, dog paa den anden Side var Tid nok til at henvende Opmærksomheden paa de alvorlige Gjenstande, hvorfor man var kommen sammen.

Kjøbenhavn, den 29 September 1847.

Underdanigst
B. S. Jørgensen.

Til
det Kongl. Landhuusholdningselskab.